

Plan mot kränkande behandling och diskriminering
Förskolan Ögonstenen

Upprättad: 251017

Reviderad:

Innehållsförteckning

Inledning	s 3–6
Mål & Vision	
Syfte och bakgrund	
Barn, vårdnadshavares och personalens delaktighet	
Främja likabehandling och motverka kränkningar	
Ett sammanhållet uppdrag	
Tillitsfulla relationer	
Normer, normmedvetenhet och normkritik	
Definitioner	s 7
Styrdokument	s 8
Främjande och förebyggande arbete	s 9–10
Plan mot kränkande behandling	s 11–15
Aktiva åtgärder mot diskriminering	s 16
Plan mot diskriminering	s 17–20
Fördjupnings- och referensmaterial	s 21
Bilagor	s 22–23
Bilaga 1 – Jämställdhetskontraktet	
Bilaga 2 – Jämställdhetscertifiering	

Inledning

Mål och vision

Vi på Förskolan Ögonstenen arbetar efter följande gemensamma mål och vision:

Vi lyssnar och möter dig med glädje och respekt

När våra vägar möts, bygger vi hållbara broar genom mångfaldens möjlighet

Olikheter skapar roligheter.

Syfte och bakgrund

På Förskolan Ögonstenen arbetar vi aktivt för att skapa goda förutsättningar för att alla barn ska utvecklas i positiv riktning. Förskolan Ögonstenens plan mot diskriminering och kränkning ska främja barns lika rättigheter. Förskolan ska lägga en grund för jämställdhetsarbetet genom att tillgodose varje barns intresse och behov oberoende av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.¹

Förskolan Ögonstenen ska aktivt främja alla barns rättigheter och stärka principen gällande alla människors lika värde. Utbildningen ska organiseras så att barnen möts, leker och lär sig tillsammans på lika villkor. Förskolan ska arbeta för att alla barn har rätt att uttrycka sina tankar, åsikter och känslor så länge man inte kränker någon annan.²

Förskolan Ögonstenen ska aktivt arbeta med att förebygga att diskriminering, kränkande behandling och andra typer av våld uppstår. Förskolans plan innehåller rutiner för hur vi förebygger, kartlägger och åtgärdar diskriminering, trakasserier eller annan kränkande behandling. Arbetet hänger samman med vår värdegrund och ska ha en tydlig ansvarsfördelning. Vi ska tillsammans skapa en miljö där barn tillsammans med personal känner trygghet.

Barn, vårdnadshavares och personalens delaktighet

Vårdnadshavare deltar i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling genom föräldramöten och utvecklingssamtal. I förskolan har vi yngre barn som inte kan uttrycka sina åsikter på samma sätt som äldre barn kan. Det är då viktigt att hitta vägar för tolkning av barnets vilja. På förskolan Ögonstenen reflekterar vi med hjälp av den pedagogiska dokumentationen som ett redskap i diskussionerna.

Planen mot diskriminering och kränkande behandling tas upp i Trygghetsgruppen samt i enhetens lokala samverkansgrupp, som en punkt i starten på terminen och ytterligare någon gång/termin. Vid varje samverkansmöte diskuteras de rapporterade händelser och praktiska utförandet i verksamheten. Planen finns som en del i SKA-arbetet på förskolan. På avdelningsnivå tas mål och aktiviteter fram för läsårets arbete för att motverka diskriminering och kränkande behandling. Planen är ett levande dokument.

Främja likabehandling och motverka kränkningar

Utbildningen ska enligt skollagen och läroplanerna utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Ibland sammanfattas detta som förskolans värdegrund. Det främjande arbetet ska syfta till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att bidra till en förskolemiljö där alla barn känner sig trygga och utvecklas.

Förskolans värdegrund ska genomsyra verksamheten. Det innebär att vi i vår verksamhet strävar efter ett bra arbetsklimat för barn, vårdnadshavare och personal där alla ska bemötas med förståelse och respekt. Vi ser varje barn som unikt och arbetar för att skapa förutsättningar för alla barns lärande och utveckling i en trygg miljö.

Grunden i det främjande arbetet är att personalen skapar förtroendefulla relationer till barnen, detta gör vi genom att personalen:

- bemöter barnen utifrån deras olika behov
- ser, uppmuntrar och lyfter fram barnets/barnens positiva sidor.
- observerar samspelet mellan barnen och mellan vuxen-barn

- uppmuntrar olikheter och förmedlar att det berikar verksamheten.
- har ett normkritiskt förhållningssätt

Varje avdelning arbetar med att utveckla barnets sociala kompetens och allas lika värde genom att:

- lära barnen att sätta ord på sina känslor
- stärka barnens integritet och lära dem att säga nej/stopp samt att lyssna och respektera varandras önskan.
- stötta och vägleda barnen att utveckla strategier/verktyg för att lösa konflikter.

Ett sammanhållet uppdrag

Arbetet med förskolans värdegrund kan beskrivas med hjälp av perspektiven om, genom och för. Barn utvecklar i arbetet med värdegrunden, kunskaper om mänskliga rättigheter och demokrati. Värdegrundsarbetet sker också genom exempelvis de demokratiska arbetsformer och positiva arbetsklimat som ska råda i verksamheterna. I detta arbete utvecklar barn förmågor som behövs för att aktivt kunna verka i ett demokratiskt samhälle. Perspektiven möjliggör en helhetssyn som bidrar till att värdegrunden integreras i målen.

Utdrag ur läroplanen:

” Utbildningen i förskolan ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och lägga grunden för ett livslångt lärande. Den ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn. Utbildningen ska utgå från en helhetssyn på barn och barnens behov, där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. I samarbete med hemmen ska förskolan främja barnens utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. [...] Förskolan ska samarbeta med hemmen för att ge barnen möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar. Förskolan ska tydliggöra för barnen och barnens vårdnadshavare vilka mål utbildningen har. Detta är en förutsättning för deras möjlighet till inflytande och förståelse för förskolans uppdrag. Det är viktigt att alla som ingår i arbetslaget har god förmåga att förstå och samspela med barnen och att skapa tillitsfulla relationer med hemmen, så att förskoletiden blir positiv för barnen.”³

¹ 1 kap. 1 § Diskrimineringslagen (2008:567)

² 2 kap § 1 Yttrandefrihetsgrundlagen (1991:1469)

³ Läroplan för förskolan Lpfö 18 reviderad 2025, s 8-9, Förskolans uppdrag / Helhetssyn

Tillitsfulla relationer

Här följer några exempel på hur personal kan skapa förtroendefulla relationer till barnen i förskolan. Ett antal faktorer, hämtade från nedan citerade doktorsavhandling⁴, lyfts fram som särskilt viktiga vid relationsbyggande:

- att ta sig tid att lyssna,
- att se hela barnet– att låta barnets livsvärld få ta plats,
- att lyfta in barns erfarenheter i undervisningen,
- att på andra sätt möjliggöra barns delaktighet och inflytande,
- att bemöta barnen utifrån de behov de har.
- att bygga ett förtroendekapital att ta av den dag pedagogen exempelvis behöver tillrätta-visa ett barn.

Normer, normmedvetenhet och normkritik

Normkritiska perspektiv kan vara ett stöd och ge förskolepersonal konkreta verktyg i förskolans arbete med att hålla ihop arbetet med värden och kunskaper. Ett normkritiskt arbete berör hela det pedagogiska uppdraget och kan vara en grund för att dagligen, i planering, undervisning/verksamhets-innehåll, bemötande, kollegialt lärande, reflektioner och bedömning arbeta mot att uppfylla målen i läroplanen.

Förutom att ge stöd i det dagliga pedagogiska arbetet och hjälpa till att uppfylla förskolans demokratiuppdrag kan normmedvetenhet också hjälpa till att förebygga kränkningar i förskolan. I flera rapporter⁵ fastslås att det som ligger till grund för att diskriminering och kränkande behandling uppstår inom förskolan är normer. Normer riskerar att bidra till förtryck och ett upprepande av maktstrukturer som leder till exkludering, diskriminering och kränkande behandling, som exempelvis våld.⁶

---

⁴ Lilja, A. (2013). *Förtroendefulla relationer mellan lärare och elev* (Doktorsavhandling, Gothenburg Studies in Educational Science, 338). Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

⁵ Se artikel, *Normer, normmedvetenhet och normkritik*, Emilia Åkesson, Amphi Produktion /*Förskolan/skolans värdegrund – Grundskola och gymnasieskola/Modul: Främja likabehandling/Del 5: Normer, normmedvetenhet och normkritik*

⁶ Skolverket 2009:88, Ungdomsstyrelsen 2013:13

Definitioner

Kränkningar av barns värdighet kan förekomma i form av:

- **Diskriminering** som innebär att ett barn *missgynnas* av skäl som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. **Indirekt diskriminering:** att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringsätt som framstår som neutralt men som kan komma att särskilt missgynna personer med visst kön, viss könsöverskridande identitet eller uttryck, viss etnisk tillhörighet, viss religion eller annan trosuppfattning, visst funktionshinder, viss sexuell läggning eller viss ålder, såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringsättet har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet,

I verksamheten är det huvudmannen eller personalen som kan göra sig skyldig till diskriminering eftersom diskriminering handlar om missgynnande och förutsätter någon form av makt hos den som utför diskrimineringen.
- **Trakasserier** som innebär ett uppträdande som *kränker någons värdighet* och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Om någon ur personalen utsätter ett barn för trakasserier benämns det diskriminering.
- **Kränkande behandling** är ett uppträdande som, utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen, kränker barns värdighet.

I Skolverkets (tidigare) allmänna råd om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling fanns följande beskrivning av trakasserier och kränkande behandling:

Trakasserier och kränkande behandling kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. De kan vara synliga och handfasta likaväl som dolda och subtila. De kan utföras inte bara direkt i verksamheten utan även via exempelvis telefon och internet. Trakasserier och kränkande behandling kan t.ex. uttryckas genom nedsättande tilltal, ryktesspridning, förlöjligande eller fysiskt våld. Kränkningarna kan även handla om att frysa ut eller hota någon. Kränkande behandling kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande.

Vem avgör vad som är kränkande?

- Kränkande behandling är ett beteende som är oönskat.
- Det är barnet som upplever sig utsatt för kränkande behandling som avgör vad som är oönskat och kränkande.
- För att det ska vara fråga om kränkande behandling enligt lagen måste kränkningen vara märkbar och tydlig.
- Den som kränker någon måste också förstå att uppträdandet upplevs som kränkande.
- I många situationer är det uppenbart att ett beteende är kränkande, men om det inte är det så måste barnet klargöra för den som kränker att beteendet är ovälkommet.
- Barnet kan också ta hjälp av personalen i verksamheten.
- Det är viktigt att komma ihåg att yngre barn inte alltid har möjlighet att förmedla sina känslor på samma sätt som äldre barn och vuxna.

(Se Skolverkets hemsida: [LÄNK 1](#) / [LÄNK 2](#))

Styrdokument

- Skollag (2010:800), 6 kap
- Diskrimineringslag (2008:567)
- FN:s barnkonvention
- Förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling
- Läroplan för förskolan - Lpfö 18 reviderad 2025
  - Förskolans värdegrund och uppdrag
  - 2.1 NORMER OCH VÄRDEN
  - 2.2 OMSORG, UTVECKLING OCH LÄRANDE
  - 2.3 BARNES DELAKTIGHET OCH INFLYTANDE
  - 2.8 REKTORNS ANSVAR

Styrdokumenterna för utbildningen påverkas även av och hänger samman med svensk och internationell rätt samt gemensamma överenskommelser som FN:s Allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, Europakonventionen och Lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter, medborgerliga och politiska rättigheter och avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor.

Främjande (för likabehandling) och förebyggande arbete (mot diskriminering och kränkande behandling)

Stående insatser

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Enhetens plan mot diskriminering och kränkande behandling ska vara väl förankrad för alla medarbetare på enheten. Planen är ett levande dokument som kontinuerligt görs nödvändiga uppdateringar och justeringar i.

- Tid

Uppföljning görs två gånger per år, september, mars

- Ansvar

Trygghetsgruppen bidrar till uppdateringar och justeringar av planen. Rektor avsätter tid.

Jämställdhetskontraktet

Syftet med kontraktet är att medvetet främja alla barns rättigheter och möjligheter oberoende av könstillhörighet genom att skapa ett gemensamt förhållningssätt. Pedagogerna genomför också kontinuerligt planerad undervisning utifrån läroplanens värdegrundsmål samt jämställdhetskontraktet. Jämställdhetsrepresentanten ansvarar för att nyanställda blir uppdaterade på kontraktet (se bifogad kopia på kontraktet).

- Tid

Löpande under årets gång

- Ansvar

samtliga pedagoger.

Upptaktsdagar

Vi belyser jämställdhetsfrågor vid varje upptakt och försöker att på så vis få en ökad samsyn samt uppmärksamma aktuella frågor.

- Tid

Vid terminsstart

- Ansvar

rektor och samtliga i personalen.

Personalens observationer/ barnintervjuer

Personalen genomför barnintervjuer eller gör observationer för att kartlägga och förebygga risker för kränkande behandling.

- Tid -

löpande under årets gång.

- Ansvar

Personalen genomför intervjuer och observationer, analyserar resultatet och kommer med förslag på åtgärder. Kurator är behjälplig i arbetet.

Noll tolerans mot våld

Föräldramöte gällande "skojbråk" och "våldstrappan".

Föräldramötet syftar till att involvera vårdnadshavarna i förskolans arbete samt att stärka samarbetet mellan vårdnadshavare och förskola. Vårdnadshavarna fick ta del av relevant information med syftet att skapa engagemang och indirekt göra vårdnadshavarna delaktiga i arbetet mot kränkande behandling och diskriminering.

- Tid

1 gång per år.

- Ansvar

Pedagoger, kurator.

Riktade insatser

“Liten och trygg”

Ett handledningsmaterial för förskolepersonal som består av en kunskapshöjande del om brottsutsatta barn samt en pedagogisk del med material och övningar som kan utföras i våra barngrupper.

- Tid

Löpande under årets gång vid behov

- Ansvar

Pedagoger, kurator

“Stopp min kropp”

Ett arbetsmaterial utvecklat av Rädda barnen som syftar till att vägleda förskolepersonal i hur man pratar med barn om kroppen, gränser och sexuella övergrepp.

- Tid

Löpande under årets gång

- Ansvar

Pedagoger, kurator

Mötesforum

- **BHT** - (barnhälsoteam) på onsdagar, en timme varannan vecka där rektor, specialpedagog och kurator deltar. Syftet är att lyfta och besluta om åtgärder i aktuella barnärenden. Ansvarar gör rektor.
- **Barngenomgångar**, deltagande är rektor, specialpedagog, kurator samt minst en personal i vardera arbetslagen. Detta genomförs en gång per termin. Syftet är att lyfta individuella ärenden samt grupp nivå.
- **Samråd**, deltagande är rektor, eventuellt specialpedagog eller kurator samt representanter från aktuellt arbetslag. Syftet är att lyfta individuella ärenden där vi tror att barnet kan tänkas behöva mer pedagogiskt eller socialt stöd.
- **Ämnesgrupp**, ansvarar för att utveckla det pedagogiska arbetet inom olika områden (matematik, svenska, hållbar utveckling, jämställdhetsfrågan, NO-teknik). Alla deltagarna deltar också vid tillfällen som erbjuds på central nivå. Jämställdhetsrepresentanten driver frågor som rör jämställdhet.
- **Trygghetsgruppen**, arbetar med trygghetsfrågor och ansvarar för att planen mot kränkande behandling och diskriminering följs upp och utvärderas, ses 3 gånger per termin.
- **Parplaneringar, avdelningsplaneringar**, genomförs varje vecka. Rektor avsätter tid.
- **Utvecklingssamtalet**. Pedagogerna kallar vårdnadshavare till utvecklingssamtal cirka 1 gång per år.
- **Möte med vårdnadshavare/ SIP möten**. Möte med vårdnadshavare anordnas vid behov. Det kan ske om vi behöver samlas kring ett barn som vi upplever far illa eller behöver extra stöd. I vissa fall anordnas SIP-möten med syfte att samordna insatserna med fler kontakter utifrån.

Plan mot kränkande behandling

Kartläggning

Ansvar: Rektor, biträdande rektor, kurator och alla pedagoger

Vi har genomfört följande:

- Organiserade samtal mellan barn och personal
- Djupintervjuer med barn i grupp
- Personalens observationer
- Vårdnadshavarenkäten
- Trygghetsvandringar
- Draftit - dokumentation av kränkande behandling

Barns medverkan:

- Pedagogerna har tillsammans med kurator intervjuat ett antal barn i ålder 4–5 år och observerat gruppen.
- Pedagogerna har observerat yngre barn 1–3 år. Uppdraget har varit att trygga miljöer ute och inne på varje avdelning.

Nulägesanalys

Vår analys utifrån ovanstående kartläggningar visar att vi behöver arbeta mer aktivt med att stoppa att "skojbråk" (maktlekar) uppstår på förskolan. Vi ser att vi har barn som brukar våld på förskolan, ofta i form av knuffar, slag, hot och hårda ord. Detta är något vi vill uppmärksamma och jobba aktivt med att stoppa. Vi behöver inte bara arbeta med detta här på förskolan utan vi behöver också samarbeta med vårdnadshavare när vi ser att vi har barn som lockas av negativa attityder i samhället.

Vår analys av vårt nuläge är också att vi behöver arbeta mer regelbundet med att prata med våra barn om kroppen och vilka gränser som finns i samspel med andra. För att nå likvärdighet på förskolan behövs kontinuitet i arbetet. Detta kan vi nå genom till exempel årshjul, trygghetsgruppens arbete, lyfta jämställdhetsfrågor i SKA-arbetet ytterligare.

Våra barn på förskolan är nyfikna och vill gärna utforska sin egen och andras kroppar, vilket är en naturlig del i deras utveckling. Våra barn behöver dock "vuxenstöd" under denna utveckling och få hjälp med att bli mer medvetna om kroppens gränser, och vilka kroppsregler som gäller, samt vilka känslor som exempelvis kan finnas bakom ett "Ja eller ett nej". Vi vill att våra barn ska ha utvecklat en god känsla för hur det ska kännas att vara "trygg" och hur grundläggande känslor som "arg, ledsen, glad, rädd" är viktiga att vara väl bekant med för att kunna sätta ord på om någonting känns bra eller dåligt. Hur nära är det ok att vara en kompis i en lek och om kompisens säger "Nej" eller "stopp"? Vad känner hen då? Hur gör man när det inte känns bra i magen?

Att förstå innebörden av vad ett samtycke innebär kommer alla våra barn att ha nytta av nu, men också längre fram i livet. Vi vill som förskola bidra till att utveckla våra barns sociala förmågor, sin integritet och därmed förebygga att våld och kränkningar uppstår.

Regleringen av känslor och utvecklingen av strategier utvecklas i samspel med andra under förskoleåren. Barnet lär sig att hitta lösningar, göra anpassningar samt lära sig utveckla olika strategier beroende på vad omgivningen signalerar. I takt med minne och att språket blir mer omfattande så utvecklas trygga relationer hos barnen. Jämbördiga relationer är eftersträvansvärt och viktiga för att förebygga att våld och kränkningar får spridning, och därför är det viktigt med tidiga insatser redan i förskola.

Aktiviteter vi genomfört och påbörjat under året:

- Vi har startat upp en "Trygghetsgrupp" vars uppgift är att utveckla och systematisera "Trygghetsarbete" på sikt.
- Dokumenterat våld och kränkningar i Drafit i syfte att identifiera våldet och därmed kunna åtgärda men också förebygga förekomsten av våld.
- Aktivt arbeta med nolltolerans till skojbråk.
- Arbetat med grundläggande känslor (glad, ledsen, arg, rädd).
- Arbetat med kroppsregler och samtycke.
- Arbetat med begreppen trygghet och otrygghet.
- Identifierat otrygga platser genom trygghetsvandringar samt personalens observationer.
- Personalen har fått ökad kunskap kring vad våld är samt hur man upptäcker tidiga tecken på barn som far illa under våren 2025.

Sådant vi behöver tänka på för att trygga den fysiska miljön är följande:

- Skynda platser på våra gårdar där pedagogerna har sämre sikt.
- Se över våra toalettutrymmen och se till att miljön för toalettbesök och blöjbyten känns trygga för barnen.
- otydlig struktur, samt organisation (exempel scheman, planeringar, sammanslagningar, vikarie, samordning av personal).

Sådant vi behöver tänka på för att trygga miljön mellan pedagog-barn och barn-barn:

- Se till att kontinuerliga diskussioner hålls utifrån bemötande av barnen som befinner sig i en beroendeställning där den vuxne har en maktposition. Synliggöra vikten av att alla som arbetar på förskolan har en gemensam grundsyn samt ett respektfullt förhållningssätt.
- Att i ett tidigt skede uppmärksamma barn som visar upp ett våldsamt beteende eller normbrytande attityd.
- Arbeta förebyggande och aktivt stötta de barn som av olika skäl har svårt med det sociala samspelet och verka för att skapa goda relationer.

- Arbeta förebyggande och aktivt stötta och stärka de barn som upplevs visa tecken på oro och osäkerhet.
- Att vara uppmuntrande och närvarande i leken, och se leken som ett viktigt verktyg för barnen att utforska och lära sig.
- Arbeta aktivt med turtagning, dvs vänta på sin tur och dela med sig.

“Skojbråk”

Förskolans mål för kommande år är att arbeta aktivt med “nolltolerans till “skojbråk”. Varje arbetslag hade under höstterminen 2025 i uppdrag att lyfta “skojbråk” på föräldramöten och berätta om hur vi förhåller oss till “skojbråk” på förskolan, samt informera om vårt samhällsuppdrag att stävja våldet i samhället. I vissa fall har vi haft enskilda samtal med vårdnadshavare om skojbråk. Vi har skrivit in "Nolltolerans" mot skojbråk i jämställdhetskontraktet. Vi kommer att jobba extra mycket med den punkten.

Maktlekar eller skojbråk kan vara fysiska aktiviteter/fysiskt våld som sparkar, knuffar, slag (på låtsas eller på riktigt), hårda kramar, brottning, jagalekar, etcetera.

Skojbråk kan också innebära psykiskt våld såsom, retas och göra sig rolig på andras bekostnad, skrämmas, använda skällsord, höga röster, att härma någon, sucka, himla med ögonen, utfrysa eller att på annat sätt få en annan person att känna sig i underläge.

Vi vill med detta arbete skapa en ännu tryggare förskola där alla ska känna sig respekterade och trygga, där vi aktivt motverkar beteenden som skapar otrygghet.

“Känslor och kroppen”

Vårt mål för kommande år är också att få till mer kontinuitet i arbetet när det kommer till att arbeta mer med material som syftar till att minska våldet i samhället och öka jämställdheten i enlighet med läroplanens grundläggande demokratiska värden. Genom att prata mer med våra barn om kroppen och vilka gränser som finns i samspel med andra kan vi bidra till detta. Vi behöver visualisera genom bildstöd och synliggöra arbetet i verksamheten. Det är viktigt för att kunna påminna barnen om deras rättigheter att bestämma över sin egen kropp samt rättigheten att få känna sig trygg på och utanför förskolan. Vi behöver visualisera genom bildstöd och synliggöra arbetet i verksamheten.

“Lekens betydelse för den sociala utvecklingen”

Leken är ett viktigt verktyg för att utforska och lära sig mer. Våra barn vill leka och genom fantasi och låtsaslekar utvecklar barnens förmåga och kunskap till att förstå sig själv och andra. Det är en viktig del för att bibehålla den psykiska hälsan, vilket genererar till att bygga trygga relationer med både andra barn och vuxna på förskolan. Många av våra barn idag har mer skärmtid hemma än vad som anses vara rimligt utifrån WHO:s rekommendation och vi kan se att beroende på innehållet man tittar på, speglar leken. Det kan förstås både vara bra och dåligt men det viktiga är att vi är med i leken och stoppar när det behövs. Lek och rörelse är också viktigt för den fysiska hälsan och något vår nya läroplan fokuserar extra på.

Mål för kommande år

Övergripande mål för 2025–2026

“Förebygga att våld och kränkningar uppstår och ytterligare trygga miljön genom att öka barnens förståelse för sina egna och andras känslor och på så vis på sikt utveckla hållbara strategier och jämbördiga relationer.”

Utifrån Ögonstenens verksamhetsmål - Dessa mål är gemensamma för Förskolan Ögonstenen:

- Likvärdigheten i utbildningen ska öka
- Allas lika rättigheter och möjligheter ska öka
- Trygghet och studiero ska öka
- Delaktighet och inflytande ska öka

Utifrån kartläggning och nulägesanalys och för att uppnå vårt övergripande mål, ser vi att vi behöver arbeta med följande åtgärder:

- Närvarande pedagoger med fokus på barnperspektiv
- Tydliggöra ansvaret i organisationen och förbättra kommunikationen mellan pedagogerna
- Samarbeta mellan avdelningarna
- Hjälpa barnen i lek och samspel och stötta upp i kommunikationen.
- Ge barnen möjlighet att skapa relationer över avdelningarna
- Hålla god uppsikt över platser som vi vet är mer otrygga platser och försöka att aktivt arbeta med att göra platsen mer trygg.
- Aktivt verka för gott och nära samarbete med vårdnadshavare i det fall där vi uppmärksammat att ett barn har svårigheter som påverkar barnets eller andras trygghet.
- Att vara extra uppmärksamma på barns beteende och mående samt orosanmäla skyndsamt, i det fall vi upplever att ett barn far illa.

Uppföljning och utvärdering

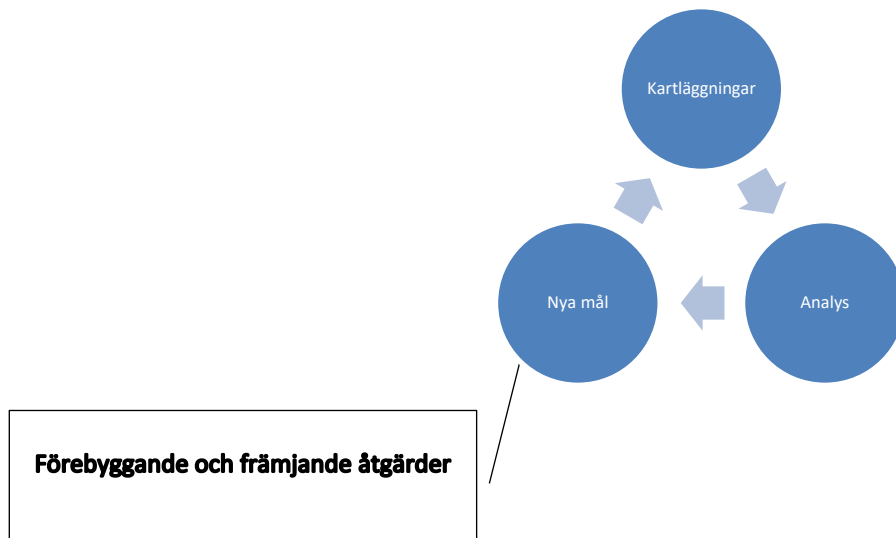
Vi kommer att följa upp, utvärdera samt revidera “plan mot kränkande behandling och diskriminering” i mars 2026, då första trygghetsmötet för terminen kommer att äga rum.

Ansvar: Samtliga pedagoger

- Uppföljning genomförs i mars 2026
- Utvärdering genomförs i augusti 2026
- Revidering av mål genomförs i oktober 2026

Åtgärder vid akuta händelser

Se verksamhetshandboken - *Stödprocess vid diskriminering och kränkande behandling.*

Aktiva åtgärder mot diskriminering

1. Undersöka risker för diskriminering

Första steget innebär att utbildningsanordnaren ska undersöka den egna verksamheten för att upptäcka eventuella risker för diskriminering eller repressalier, eller andra hinder för barns och elevers lika rättigheter och möjligheter. Det kan både vara reella, faktiska hinder och hinder i form av attityder, normer och strukturer.

Genom att undersöka den egna verksamheten säkerställs att de åtgärder som vidtas motsvarar en verksamhets faktiska behov.

Undersökningen ska vara en inventering och utredning av verksamheten för att identifiera hinder för lika rättigheter och möjligheter och för att identifiera om det förekommer diskriminering, inklusive trakasserier och sexuella trakasserier eller repressalier, eller risker för diskriminering eller repressalier.

Arbetet ska göras på ett generellt plan till exempel genom att göra en översyn av olika rutiner, riktlinjer och policydokument men även av attityder och normer.

Undersökningen kan göras på olika sätt. Det kan handla om att en förskola/skola undersöker sin verksamhet genom:

- observationer
- pedagogisk dokumentation /reflektionsprotokoll
- utvecklingssamtal
- intervjuer av barn/elever

Gör undersökningen utifrån samtliga diskrimineringsgrunder. Undersökningen ska göras på en övergripande nivå för att identifiera risker/hinder i verksamheten.

2. Analysera orsaker

Efter undersökningen ska utbildningsanordnaren analysera orsakerna till upptäckta risker och hinder.

Analysens omfattning beror i stor utsträckning på vilken typ av verksamhet det handlar om och hur stor den är.

3. Genomföra åtgärder

I steg tre ska utbildningsanordnaren genomföra de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas, mot bakgrund av undersökningen och analysen. Utbildningsanordnaren ska alltså bedöma vilka konkreta åtgärder som ska genomföras.

Utbildningsanordnaren ska genomföra åtgärder för att undanröja de upptäckta riskerna och hindren, främjande åtgärder i syfte att utjämna skillnader i förutsättningar mellan olika grupper, det vill säga undanröja hinder för lika rättigheter och möjligheter.

Åtgärderna ska motsvara faktiska behov. Det betyder inte att det måste finnas ett barn/en elev i verksamheten som kan drabbas idag, utan att det finns risker eller hinder som skulle kunna leda till att någon kan bli diskriminerad.

4. Följ upp och utvärdera

Det sista steget är att följa upp och utvärdera undersökningen, analysen och åtgärderna.

När det är klart ska de erfarenheter som arbetet har gett gå att använda i steg ett (undersökningen) i nästa cykel av arbetet med aktiva åtgärder.

Plan mot diskriminering

Undersökning

Ansvar: Rektor, biträdande rektor och alla pedagoger

Vi har genomfört följande:

- Organiserade samtal mellan barn och personal
- Djupintervjuer med barn i grupp
- Personalens observationer
- Vårdnadshavarenkäten.
- Genom att analysera pedagogiska dokumentationer
- Filma varandra i olika situationer
- Temaarbetet
- Värdegrundsarbete
- Spelar teater för barnen med diskussionsfrågor
- Titta på filmer

Analys

Förskolan Ögonstenen är en mångkulturell förskola, vilket kräver att personalen som jobbar här har ett extra öppet sinne men också kunskaper kring andra kulturer och hur det kan påverka barnets sociala kontext. Vi behöver också aktivt arbeta för att motverka våra egna och andras fördomar för att uppnå ett av våra mål, att fortsätta att vara en inkluderande förskola där alla känner sig välkomna, och ingen känner sig diskriminerad eller förbisedd. Det kräver att vi som personal samverkar med varandra tillsammans med barnen och vårdnadshavare och öppnar upp för en öppen och ärlig samtalsdialog. Hur mycket påverkar normerna i samhället vårt arbete?

Vi behöver fundera över om alla vårdnadshavare inkluderas på så vis att de får likvärdig information/insyn i vår verksamhet utifrån de sju diskrimineringsgrunderna. Det finns många frågor som vi då och då bör ställa oss i sammanhanget. Pratar vi mer med vår vårdnadshavare som behärskar det svenska språket mer eller anser vi att vi ger ett likvärdigt bemötande? Ger vi samma information till vårdnadshavare utifrån kön? Förväntar vi oss mer engagemang från mammor eller pappor? Hur mycket påverkas vi av de stereotypa könsnormerna när det kommer till förväntningar vi har på våra vårdnadshavare? Hur mycket påverkas vi av vårdnadshavarnas bakgrund samt socioekonomiska status?

Är det någon skillnad i hur vi pratar med flickor och pojkar? Är vi olika toleranta och har olika förväntningar utifrån kön? Väljer vi andra ord till flickor än till pojkar? Använder vi oss av fler ord? Stödjer vi alla barn i deras utveckling och lärande? Får alla möjlighet till anpassningar som behövs? Hur arbetar vi med jämställdhet och likabehandling av flickor och pojkar? Gör vi skillnad på kön när det kommer till ett barn som exempelvis uppvisar ett aggressivt beteende? Det är många frågor och alla kanske vi inte kommer att ha svar på, men frågorna är relevanta för att kunna identifiera eller rannsaka oss själva hur vi arbetar för att undvika diskriminering på förskolan...

Följande orsaker till risker och hinder har vi analyserat.

- Att vi inte alla gånger har erbjudit tolk vid utvecklingssamtal, föräldrainsformation osv.
- Att vårdnadshavare med annat modersmål kan ha fått mindre information vid någon händelse.
- Om vi inte frågar, så får vi inget veta. Vi behöver fråga vårdnadshavare om vi misstänker att vi brustit i kommunikation.
- Vi behöver bli snabbare på att ifrågasätta när vi misstänker att barn lever under icke jämställda förhållanden. I vissa fall behöver vi bli snabbare på att orosanmäla.

Åtgärder

Rutiner vid diskriminering och kränkning på förskolan

Kränkning vuxen – barn

När personal upplever att ett barn blir utsatt för diskriminering/kränkning gäller följande:

1. Den personal som gjort iakttagelsen har skyldighet att ta upp detta med berörd person samt med rektor. Händelsen rapporteras på avsedd blankett/eller muntligt.
2. Rektor och fackligt ombud träffar den person som kränkt barnet för att lyssna av vederbörandes upplevelse.
3. Rektor och inblandade personer och fackligt ombud diskuterar igenom det inträffade. Vid detta möte avgörs om man går vidare till punkt 4 eller punkt 6.
4. Barnets föräldrar informeras av rektor.
5. Rektor och inblandade personer samt föräldrar träffas och reder ut det inträffade. Handlingsplan upprättas vid detta tillfälle. Rektor ser till att ärendet dokumenteras. Tidpunkt för uppföljningssamtal fastställs.
6. Uppföljning
Samma deltagare som under punkt 3 respektive punkt 5. Vid detta möte avgörs om ny handlingsplan ska upprättas eller om ärendet skall avslutas. Rektor dokumenterar.

Kränkning barn – barn

Vi identifierar förekomst av diskriminering/kränkning mellan barn genom personalens iakttagelser, vårdnadshavare/annan person eller barn som berättar om händelse.

När barn diskriminerar/kränker ett annat barn gäller följande:

1. Personalen som gjort iakttagelsen har skyldighet att genast agera. Att ta reda på om den utsatte har upplevt handlingen som diskriminerande/kränkande och vid behov följa upp diskrimineringen/ kränkningen med inblandade barn. Händelsen rapporteras på avsedd blankett. Vid upprepade händelser går man vidare till punkt 2.
2. Händelserna följs upp och åtgärder planeras på arbetslagsträff snarast möjligt. Vid allvarliga diskrimineringar/kränkningar går man vidare till punkt 3 och 4.
3. Rektor informeras.
4. Barnens vårdnadshavare kallas till möte av ansvarig personal. Rektor, berörd personal samt föräldrar reder ut det inträffade. Vid behov upprättas en handlingsplan. Rektorn ser till att ärendet dokumenteras. Tidpunkt för uppföljningssamtal fastställs.

Övergripande mål för förskolan Ögonstenen 2025–2026

Att alla barn på förskolan oavsett etnisk tillhörighet, funktionsvariation, kön, ålder, religion, könsöverskridande identitet eller uttryck och sexuell läggning ska bli hörda och känna sig respekterade på förskolan samt få samma möjlighet till att utvecklas.

Delmål:

- Att se till att alla vårdnadshavare ska få till sig informationen de behöver för att barnets förskoletid ska fungera på ett bra sätt
- Uppmärksamma alla barn som har oförklarlig frånvaro på förskolan och ta reda på varför.
- Uppmärksamma de barn som vi misstänker lever i en hederskontext.
- Att alla barn oavsett modersmål ska få lika möjligheter att utvecklas.

Aktiviteter för att nå förskolan Ögonstenens mål:

- Bli bättre på att ge information och säkerställa att den kommit fram till alla vårdnadshavare och barn oavsett vem det är. Stämna av med vårdnadshavare att de har förstått. Fråga flera gånger.
- Erbjud extra stöd och hjälp till de vårdnadshavare som inte har språket eller andra svårigheter, såsom i form av extra tillsatta möten eller extra skriftlig information.
- Alltid erbjuda tolk vid utvecklingssamtal eller andra samtal där vårdnadshavarna har ett annat modersmål.
- Erbjud tecken som stöd till dem som behöver
- Fördela talutrymmet på förskolan. Alla barn ska få möjlighet att träna på att ge och ta plats oavsett förmåga.
- Ringa hem till alla de vårdnadshavare som har frånvarande barn och försöka ha dialog om varför samt trycka på förskolans betydelse för barnets utveckling.

- Var noga med att uppmuntra och involvera vårdnadshavarna oavsett kön och språkliga kunskapsnivåer, till att vara aktiva på möten och engagerade i sina barn.
- I Unikum, lärloggar samt meddelanden, skriv texten som text och inte i en bild. För att vårdnadshavarna ska kunna översätta texten behöver den vara möjlig att kopiera.
- Använda sig av apparna "Microsoft Translator" och "Google översätt" i kommunikationen med vårdnadshavare med annat språk än svenska.
- Erbjud tolk och enskilda möten till dem som inte kan förstå informationen som ges på föräldramöten.
- Erbjud utökad tid till de barn som behöver träna mer på att utveckla det svenska språket.
- Utbilda pedagoger kring hederskultur och att möta olika kultursnormer.

Uppföljning och utvärdering

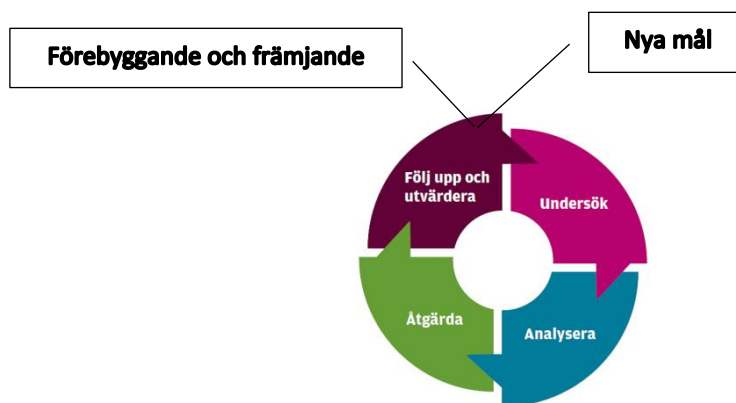
Vi kommer att följa upp, utvärdera samt revidera "plan mot kränkande behandling och diskriminering" i oktober 2026, då första trygghetsmötet för terminen kommer att äga rum.

Ansvar: Samtliga pedagoger

- Diskussioner förs i Trygghetsgruppen 3 tillfällen per termin.
- Utvärdering genomförs i oktober 2026.

Åtgärder vid akuta händelser

Se verksamhetshandboken - *Stödprocess vid diskriminering och kränkande behandling.*

Fördjupnings- och referensmaterial

Skolverket

Arbeta med att främja trygghet och studiero

Sökväg: *Skolutveckling > Inspiration och stöd i arbetet > Stöd i arbetet > Arbeta med att främja trygghet och studiero* eller [LÄNK](#)

A) Stödmaterial

- ”Nolltolerans mot diskriminering och kränkande behandling”
- ”Förskolans och skolans värdegrund – förhållningssätt, verktyg och metoder”

Jämställdhetskontrakt

Ögonstenens förskolor

- Lära barnen att säga stopp/sluta för att stärka deras integritet
vi avslöjar/pratar om det osynliga språket såsom, miner, blickar och kroppsspråk
- Visa att alla barns nej är lika mycket värda och vi uppmuntrar barnen att berätta hur de vill ha det istället.
- Alla barn tilltalas med sitt namn eller benämns kompisar, vi benämner inte med orden tjejer/flickor eller killar/pojkar
- Barnen blir bemötta utifrån intressen och behov
- Vi visar att allas åsikter är lika mycket värda genom att lyssna, vara lyhörd, sätta ord på och förklara.
- Vi ger alla barn samma möjligheter att uttrycka alla känslor, samt ge dem verktyg att hantera dessa
- Vi har nolltolerans mot skojbråk
- Vi fördelar talutrymmet så att alla barn får öva på att ge och ta plats
- Vi pedagoger använder snopp/snippa vid benämning av könsorgan.
- Under delar av dagen använder vi oss av valtavla, både vuxenval och barnval görs, för att alla barn ska få möjlighet att leka med *alla* kompisar och för att alla barn ska få prova all material/aktiviteter på förskolan, för att alla barn ska känna att de blir lekta med.
- Vi synliggör olika familjekonstellationer
- Litteratur, sagor, ramsor, bilder och sånger väljs utifrån ett normkritiskt perspektiv för att visa en mångfald
- Vi utgår ifrån att allt material på förskolan är till barnen och inte till ett speciellt kön
- Vi reflekterar och granskar vårt förhållningssätt gentemot barnen för att motverka traditionella könsmonster
- Vi informerar och diskuterar om förskolans uppdrag vad gäller jämställdhet på föräldramöten och inskolningssamtal

Utmärkelse för

Jämställd förskola

Förskolan Ögonstenen har tilldelats Kalmar kommuns diplom för jämställd förskola tack vare sitt systematiska jämställdhetsarbete.

Utmärkelsen gäller i tre år.

Förskolan Ögonstenen

Marie Simonsson, ordförande
utbildningsnämnden
Kalmar den 2 juni 2025

Mats Linde, förvaltningschef
utbildningsförvaltningen samt skolchef
Kalmar den 2 juni 2025

Kalmar kommun

